

Soc.
adnexis:
gen.
ca.
nus VI.
ar lit.
1715.

90

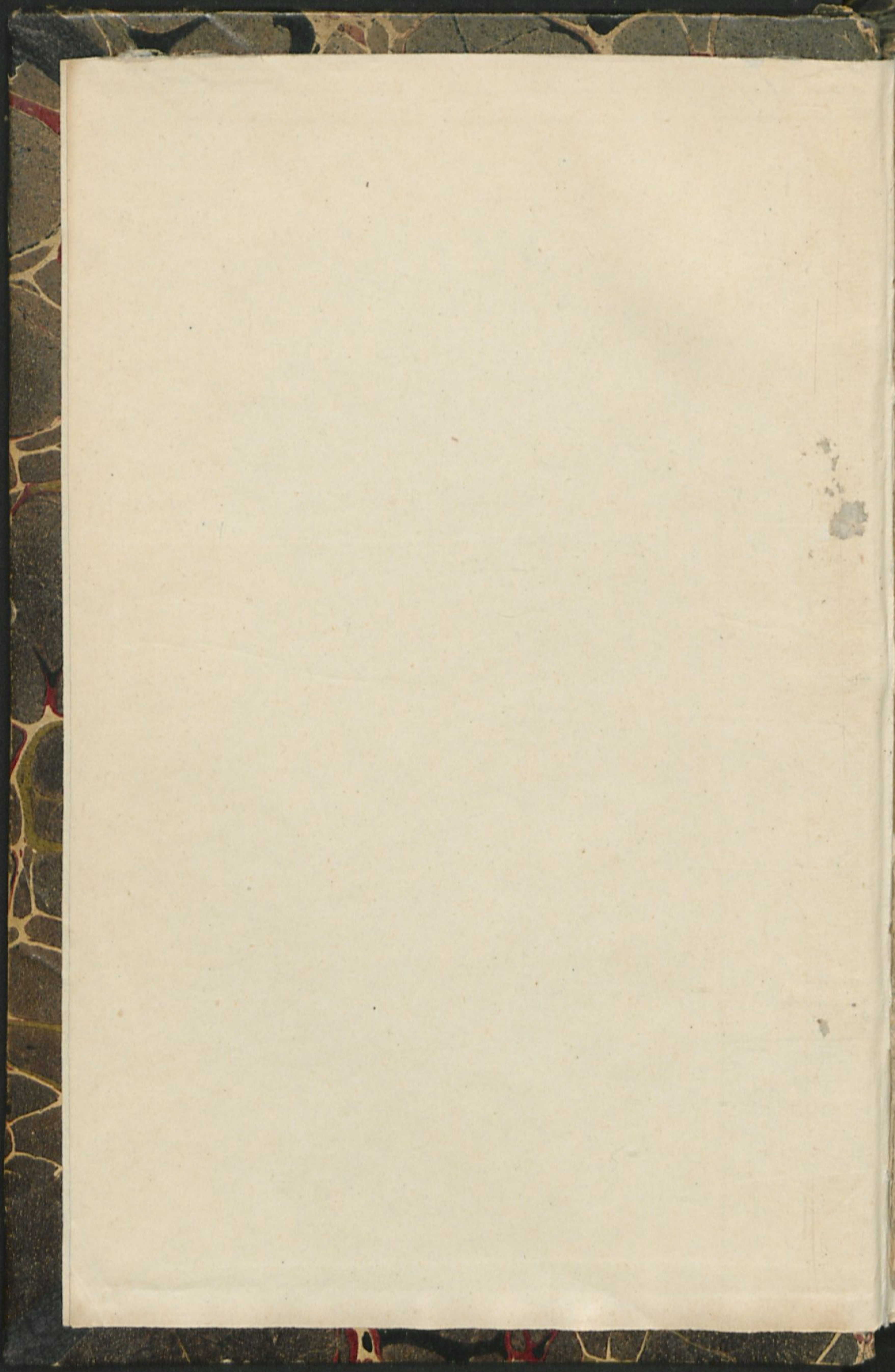

REVERENDO IN CHRISTO

Patri ac Dño. D. Petro, Dei gratia

Abbati Portensi, prudentia, vigi-

lantia pietate meritisque cō-

spicuo. S. D.

REVERENDE PATER AC DOMINE PER ^{quam}
gratiosè, nouos hisce diebus libellos Teutonicos edi-
dit Martinus Lutherus, quibus impudentissime furib
debachatur atq; calumniatur publice, non solum in Papam
Cardinales, Episcopos oëm; Clerum, verum etiã in Cæsaris
nostri oëm; Principũ & statuũ sacri Roma. Imperij Edictũ
publicum & in Acta Comitiorũ Augustensium, Notatim
Vero traducit Insignes eruditione, prudẽtia, longaq; pluri-
marũ & maximarum rerum experientia viros, Duos Car-
dinales, Campegiũ & Salcsburgensem, Sedis Apostolicæ
Legatos, hunc natũ, illũ de latere, Idq; facit ex verbis, quæ
suggessit ei M. Phil. Melanchthon, iam uti non ignoro,
Philippũ illũ priuatĩ cursitasse Augustæ ad multos, ac dul-
cia dedisse verba, quibus rhetorice cõmendabat sectæ suæ
doctrinas, Ita minime credo, Cardinales illos dixisse ea ver-
ba, quæ ex ore Philippi sui iactitat Lutherus, Nẽpe Campe-
gium dixisse, Possè quidẽ admitti eorum dogmata, sed prop-
ter exẽplũ, ne ab alijs quoq; Natiõibus adprobẽtur, admitti
non debere. Salcsburgensem vero. Placere qdẽ sibi eiusmodi
doctrinas, sed displicere locũ, quia indignũ sit, ex angulo &
antro Vuittenbergæ prodire ac mũdo præscribi talia dog-
mata

a ij

*malis firmiter sane credo. Vtrūq; cōstantissime negaturū, se
talia dixisse, scio. n. vtrūq; q̄maxime displicere Lutheri dog-
mata, Et ex ore vtriusq; lōge aliter audui q̄ retulit Luthero.
Philippus, Etenī quū Augustæ quoq; Philippus eiusmodi q̄
dam verba de Card. Campegio iactitasset falso, vir ille in cō-
spectu multorū Theologorū publice querebatur de eius mē-
i . dacis, & protestabatur, se nihil corū admisisse nec vnq̄ ad-
missurū esse, de quibus ille falso iactitaret. Audiui preterea,
R. D. Doctorē Iohannē Fabri dixisse illic Nobili cuidā Mis-
nensi, me coram astante, vt diceret Philippo, nisi desisteret
circuire Hispanorū hospitia, illisq; excusare ac probare &
sua & Lutheri sui scripta, ipse absurdissimos aut odiosissi-
mos errores eius publice Ecclesiarū valuis affixurus esset,
Impudentissime itaq; mētitur, q̄sq; iactitat, Cardinales illos
vel admisisse vel approbasse doctrinas Lutheri. Blandis autē
verbis Philippi ad Card. Campegiū, ego Augustæ amice re-
spōdi, Noluit tum legatus, vt æderē ibi, quia non ædiderat
sua verba Philippus, Nunc autem ædo, propter mendacissi-
mos libellos Lutheri nup æditos, Nec Philippus verba sua
negare poterit, quia possem eū proprio ipsius Chirographo
infallibiliter cōuincere. Bene valeat R. D. T. Abbas perq̄
venerande, mihiq; semper ac reucrenter obseruande.*

Ex Dresda. XIII. Calendas Maias.

M. D. XXXI.

R. D. T.

*Deditus Iohānes
Cochleus. D.*

Petitio M. Philip. Melanchthonis Ad Card.
Campegium, Legatū Apostolicum de latere.

DE VTRAQVE SPETIE
SACRAMENTI.

ROMANA ECCLESIA NIHIL
faceret alienum sua clementia, si pmitteret nobis vti vtraq; spetie sacramenti, pfer-
tim cum non damnemus alios, & fateamur in
spetie panis verū corpus Christi contineri, aut ut
per cōcomitantiā sanguinis, adeoq; integrum
Chm in spetie vini itidem integrū Christum. em

RESPONSIO. D. IO.
COCHLEI.

Posset, Philippe, Ro. Ecclesia Laicis vestris
vtraq; spetiē pmittere, non dubito, An vero
expediat ita fieri, vehementer dubito, immo
inficior & pernego. Primū. Quia p hoc, non
secus atq; Bohemi, diuisi ab vnitae Ecclesiae
Vniuersalis, ceteris Nationibus videbimini, &
peculiarī quodā vocabulo, velut discreti ac se-
parati, ab illis vocabimini Lutherani potius q̄
Chriani Nūc tu ipse iudica, nūqd honesti^s sit a
Luthero potius q̄ a Christo nomen habere.

Deinde, Perpetuū hoc modo cōstitueretur
inter

Inter Germaniæ populos, atq; adeo inter vicina
nas vrbes & pagos dissidiū, sicut in Bohemia
cōtigisse videm⁹. Vbi etiā in vna eadēq; vrbe
odibilis et inimica est diuisio, dū alij ab vna, alij
ab vtraq; spetie nomē habent. Et in signū diuisi
ōis, ij qui vtraq; spetie vtuntur, calicē ad pin
gūt, aut exculpūt seu incidunt in parietes tem
plorum turriūq; & horologiorū suorū, Id qd
hisce oculis meis nup vidi, fines eorū ingressus.
Quid vero boni tale parere queat dissidiū, vbi
quotidianis rixis aut cōtentiōibus atq; cōuicijs
pars altera alteram irritat, contemnit, irridet,
opprobrat ?

Tertio. Nō facile possent hoc modo ad per
fectā reduci vnitatē populi Germaniæ, qua sa
pian oēs idipsū, ac sint pfecti in vno sensu &
vna sciētia, vt iubet, Apostolus, sed iugis foret
disceptatio inter partes, discretaq; vocabula,
vt expuncto aut obliterato Christi nomine, hi
Romanistę aut Romanenses, illi Calixtini aut
Lutherāi seu Lutherisci nominarētur. At hoc
cederet in dispendiū charitatis, atq; ad iniuriā
Chrī, Cuius benedictū nomē verteretur in alia
vocabula, q̄ schismatis occasionē sp̄ indicarēt.

Quarto. Nec facile posset poenitus vel p̄ca
ueri vel tolli error ille, quo rudis populus credi

LXXV

unus esset, plus de Chro contineri sub vtraq;
 specie q̄ sub altera. Quā n, aliam rationē cape
 possent Ideote, q̄ externa tm̄ & sensibilia seq̄
 ac diiudicare solēt, Cur vtrāq; potius q̄ alterā
 speciē desyderare debeāt? Cū igit̄ tu ipse fatea
 ris (licet lōge aliter sentiat alicubi Luther⁹ tu⁹) *Luth. ad*
 in specie panis totū Chrm cōtineri. Quid opus *Waldē*
 est quēso, hāc errādī occasionē populis nostris *ses et cō*
 obtrudere, aut iam obtrusa; apd̄ eos relinq̄re? *tra man*

Quinto, Neq; item facile posset p̄caueri, ab *datū Ep̄*
 incauta & rustica plebe, irreuerentię & effu- *Misneñ.*
 sionis iniuria, circa speciē vini. Videmus enim
 q̄ inepti & stupidi esse solēt pleriq; ex rure, qñ
 primū accedunt ad sumendum ex manu sacer-
 dotis corpus domini, vt multis etiam in clama-
 tiōibus excitati, vix tandem os recte aperiant
 vt super linguam speciē panis rite accipiant.
 Quid ergo futurum putemus, si speties vini, q̄
 facili casu posset saltem gutta aliqua excidere
 ab ore sumētis, om̄ibus vulgo daretur?

Sexto. Sunt qui vini gustū non ferunt, Sūt
 qui abstemi; natura sunt, Sunt infirmi quibus
 vinum veneni loco foret, Sunt grauidę mulie-
 res, quæ ne odorem quidē vini sine nausea
 seu horrore admittunt, Sunt deniq; Nationes
 aliquę, quibus non sunt vites aut vineæ. Quid
 ergo?

ergo? nūq̄d propter instantiam vestram de-
bent eiusmodi ad impossibile obligari? Hęc p̄
cul dubio Ch̄rus om̄ia p̄sciuit, Ideo credendū
non est, ip̄m vtranc̄q̄ sp̄etiem passim om̄ibus
dandam instituisse, sed reliquisse potius in ma-
nu Ecclesię, quę per Spiritum sanctum sciat
vnicuiq̄; dare vt oportet.

Septimo. Sp̄eties vini nō posset sicut sp̄eties
panis, diu conseruari absq̄; sui corruptiōe Neq̄;
sine periculo effusionis ad infirmos aut ad pre-
gnantes p̄ more ac necessitate in viaticū p̄ pla-
teas aut trans campos asportari, Neq̄; a tremu-
lis ex morbo aut dolore labijs cōmode sumi.
Et pdunt historię, plerosq̄; sanctorū Patrum
corp̄ dñicū absq̄; calice in extremis reuerenter
accepisse. Quēadmodū legit̄ de S. Dyonisio
S. Ambrosio S. Hieronymo &c.

Nunc igitur mecū, quęso, expēde Doctiss.
Philippe, vtra pars equiora petat, An nostra,
vt fatiatis qd̄ nos facim⁹, et vos q̄q̄; ante decē-
nium p̄ximum fecistis, & sine autoritate vlla
facere desistis, An v̄o vestra, quę citra p̄cep-
tum Dei, absq̄; om̄i necessitate, vltro ad tot pe-
ricula, scandala, difficultates, & erroris occasi-
ones, contra totius Ecclesię Occidentalis con-
suetudinē, & citra Nationū aliarū cōsensum,
ad

Darius
ad vtranq; speciem properat.

Si nobis obijcias Institutionē Chri, Dicim⁹
Christum Laicis vtranq; speciē nunq; pcepisse
se, Quin potius alterā dedisse, vt Augustino
alijsq; videtur, duobus discipulis in Emaus.
Si obijcias verba textus, Bibite ex hoc omes,
Dicimus id Apostolis dictū esse, Id qd' Marc⁹
attestatur dicens, Et biberunt ex eo omes. Si
obijcias Grecos aut Bohemos, Dicim⁹, illis nū
q; pfuisse istud diuisionis cōsiliū, foeliciores
essent vtiq; tum Greci tum Bohemi, si non ab
Ecclesia vniuersali descuissent vltro. Sed neq;
Bohemi omes vtraq; spetie vtuntur, & prudē
tes affirmant, resq; ipsa docet, melius fore illis, si
nullū vnq; schisma admisisset. Quid deniq; cō
secuti sūt ex diuisione sua Greci, nisi vt amisso
tandē impio Turcis misere seruiāt, & p Chri
Euāgelio, Mahumeti obscenas leges audiāt?

Quod si nihil horum vos moueat, aliūde ex
bono & equo tecū agam. Primū sane, ex tua
ipsius cōfessione, qui alios altera tm spetie vtē
tes non damnas. Damnas aut eos quicūq; ab
Ecclesie vnitare recedunt. Id qd' ex ore hic tuo
sepius audiui. Deinde, ex plerisq; Lutheri tui
scriptis, qbus eiusmodi diuisionē vehementer
ipse

De *propheta*
ipse dissuadet et improbat. Tertio ex ipso re-
euentu, Cum videamus nemini adhuc foelicit
huiusmodi diuisionē cessisse: Non Grecis sane,
qui Chrm penē totū pdiderūt sub Turca, Nō
Bohemis, qui eo schismate florentissimū reg-
num in calamitates grauissimas p̄cipitauerunt,
Nō Rusticis nostris q̄z supra Centum Milia
pessime perierunt, Nō alijs deniq; cōplurimis,
q̄s et tu bñ nosti et mihi eos hic notare nō libet

Nunc igitur mecum, obsecro, expende, An
non mater potius q̄ nouerca vobis Ro. Eccle-
sia dicenda sit, si om̄ia ista & adhuc multo plu-
ra consyderans, malit vos p̄fecte ad vnitatem
Ecclesie redire, et integra fidei cōfessione ceteris
Nationibus p̄ om̄ia cōsentire, q̄ vtraq; spe-
cie (quam p̄ rebellionē vsurpatis, eo sane tem-
pore, qñ dicebatis Ro. Pontificem Antichrm,
Romā Babylonē, Epōs Antichristi Apostolos
Vniuersitates lupanaria &c.) ad schismatis v̄ri
abomiabile signū & indicatiū vti, & eā in altere
mox inde futurū schisma, velut symbolū Lu-
therianę sectę reseruare, Vnde ceteris Nationi-
bus essetis semper suspecti, & velut Bohemici
Calixtini abominabiles: Mihi ergo longe sati⁹
equiusq; videtur, si serio ad Ro. & Catholicā
Ecclesiam redire cupitis, vt morem et ritū illius
nobiscum

nobiscum p̄ omnia obseruetis. Quo ad in Cō-
cilio generali alic' Spiritui sc̄to & Ecclesie Del
visum fuerit. Nā & Lutherus vester ita sensit
& suasisit olim, eo nimirum tempore, q̄ summo fa-
uore, absq̄ vlla adhuc inconstantie vefaniaeq̄
eius vel suspitione vel nota, eius a vobis doctri-
na recipiebatur. Hęc enī sunt verba ipsius. Nō
dixi, neq̄ consului, neq̄ est intētio mea, vt vn⁹
aut aliquot Episcopi, ppria autoritate incipiāt,
alicui vtrancq̄ speciē porrigere, nisi id constitu-
eretur ac mandaretur in Concilio generali. Et
ad schedulam Stolpensem adhuc alia permulta
dixit, que huic vestre petitiōi fortiter obsistūt,
Ecclesiāq̄ Ro. in sua sententia confirmant, ne
vobis aut vlli particulari Nationi vtrāq̄ spetiē,
sine aliarū Nationum consensu permittat.

Luth. in
declara-
sermo. d.
Eucha-
rist.

PHILIPPVS

Et videtur hęc res augere reuerentiam erga
Sacramentum ac religionem populi, qui liben-
tius vtitur integro Sacramento.

COCHLAEVS

Nimis cōpertum habem⁹, Philippe, q̄ male
auxerit reuerentiam erga Sacramentū ritus &
institutio vestra. Nam antea summa cū reue-
rentia populus venerabatur hoc Sacramētum
siue deportaretur ad ifirmos, siue circūferetur

in

De Sacramento
in publicis processionibus, Id quod Catholici ad-
huc reuerenter obseruant. Posteaq̄ vero coe-
pistis varia in populū de hoc sacramēto dubia
spargere, vtpote, Nū sub vtraq̄ specie Laicis
q̄q̄ cōicandum sit, Nū substantia panis con-
uertatur in corpus Christi & vinū in sāguinem
Nū in missa sit sacrificiū, Num in Ciborijs as-
seruari aut in Mōstrātijs circūferri debeat &c.
Tum p̄fecto coepit populus negligentior mi-
nusq̄ reuerēs et venerabundus circa sacramē-
tū istud fieri. Qñ igitur coepistis populo vtrāq̄
speciem dare, mox ceciderunt apud vos p̄ces-
siones consuete, quę hebdomodatim fieri sole-
bant, Quintis ferijs, Cecidit festū Corpis Chrī
& celeberrima illius diei veneratio, Ceciderūt
missę, Ceciderunt cantica, hymni, cerei, lumina-
ria, ferta, et quicq̄d in veneratiōe Sacramēti
populus exhibere solebat, Non amplius cum
honore solito defertur ad infirmos apud vos,
non comitatur plebs cum incensis candelis, nō
flectit genua coram Sacramēto in ciborijs, ad
eleuatiōem eius in missa vix respicit, ad cōio-
nem sine p̄uia confessione plerumq̄ accurrit,
Breuiter, infinitis modis non adaucta, s; imi-
nuta est apud vestros huius sacramēti venera-
tio, reuerentia, honor, cultus, populiq̄ antiqua
erga

erga illud deuotio. Quę sane omnia apud nos
iugiter adhuc pmanēt, vbicunq; populus sub
vna tm̄ specie cōicatur. Quātos vero esse pu-
tas, rogo, qui vbi ceperunt vtrāq; spetie extra
missam dare aut accipere, mox intm̄ ceciderūt
Sacramenti neglectum atq; esse t cōtemptum
vt iam sub neutra spetie Ch̄m esse dredant?
Fallis igitur Philippe, si affirmas, & falleris, si
credis, ex vtraq; spetie, maiorē populo religiōis
ac reuerentiā erga sacramentum seu puenisse
seu accreuisse, Quia de contrario satis nimirūq;
constat.

Quāuis igit̄ Ecclesia Ro. possit vobis pmit-
tere, vtraq; spetie vti, Vos tamē vtrāq;, nisi ac-
cesserit generalis Cōcilij consensus & decretū,
neq; petere neq; vsurpare extra missam debe-
tis, quia neq; vobis expedit sed nocet potius
neq; auget sed minuit ī poplō reuerentiā erga
sacramentū, Neq; pficit ad vnitatem Ecclesie,
sed magis officit, scandalūq; parit vicinis, & pa-
trie infamiā apud exteros. Ergo magis
equum est, vt vos, qui sub vna spetie integrū
Ch̄m, quēadmodum nos, esse fateamini, vna
q; nobiscū specie Laicis, atq; etiam sacerdo-
tibus non sacrificantibus danda, contenti sitis
Cum id non damnetis, & ante nouitatē istam

alte

De coniugio

litis vñ nobiscum. Quēadmodum & Patres
Atauiq; vestri, Luther⁹ p̄terea vester idipsum
publice suaserit. Im̄o phibuerit (vt dictū est)
nequis absq; Consilij decreto vtranq; dare aut
sumere attentet .

Que igitur (malū) ratio est , hunc schisma^s
tis fomitē ptinaciter asserere, aut ita petere , vt
si non detur pacē ob id reddere nolitis ? Cū id
reuera neq; vobis neq; patriæ , neq; populis
vestris , siue ad corporis siue ad aīę salutem cō
ducat & proffit . Que , rogo , necessitas ad hoc
vos impellit ? Si Christum integrum sub vna
specie sumitis , qd amplius desideratis ? Suffi
cit p̄fecto, sacrificantem p̄ omnib⁹, ad repre
sentandā Christi passionem , vtranq; distincti
& consecrare & sumere, Laicis vero, cum non
sacrificent , satis est , Christum totum sub vna
specie sumere .

DE CONIVGIO SACERDOTVM.

PHILIPPVS

Cum presbyteri plerunq; cum offensione
populi & cōtra canones habeāt male moratas
concu

Salvo Cotinus

concupinas, Dignū & hoc esset clementia Pontificia, concedere eis honestas & legitimas coniuges.

COCHLAEVS.

Verum profectò dicis, Philippe, apud nos germanos p̄sbyteris plerūq; cōcupinas esse, & quidē contra canones, Ex hoc tñ nō sequitur vt legitime coniuges eis concedendę sint sed potius, vt iuxta Canonū seueritatem puniri debeant concubinarij sacerdotes, Ne p̄desse illis videat̄, peccasse, Contra canones .n. agentib⁹ non vxor, sed pena debetur. Neq; clementia sed negligentia potius est p̄sbytero fornicati & contra votum suū publicosq; canones p̄uaricanti, nuptias, velut premium male actorū concedere, Cum debeat ei su⁹ Ep̄s poenam potius irrogare.

PHILIPPVS.

Siquis hic disputet, quid de Digamis faciendū sit, id potest iuxta Canones cōstitui, postq; Ep̄i recuperauerint obedientiam.

COCHLAEVS.

Ecclesia Ro. neq; habet, neq; admittit sacer
dotes

De coniugio sacerdotum
dotes Digamos, quales vos hodie permultos
habetis, cū ne Monogamos quidē sacerdotes
habeat. Quod si B. Hieronymo credim⁹ Aeg
iptiq; & Orientis Ecclesie sacerdotes ordina
bant aut virgines aut qui mariti esse desierant.
Duplex igitur hic fateris Philippe pctm̄ vrm
Vnū, q̄a digamos esse finitis vros p̄sbyteros,
Alterum, quia Ep̄is obedientiā debitā subtra
xistis. Si ergo iusti esse vultis, reddere debetis
vnicuiq; quod suū est, Nēpe obedientiā Ep̄is,
celibatum p̄sbyteris, sua vota monasticis, sua
monasteria sacris virginibus. ꝛc.

PHILIPPVS.

Quod de monachorū & monialiū connubio
disputat̄ videt̄ id q̄q; in potestate p̄tificis esse
qui sepe dispensauit, Vtinā hoc tēpore non sit
durior, neq; dissuat p̄sentia connubia monache
orum & monialiū. Constat n. quō pleriq; ado
lescētes et puellę, ī hoc gen⁹ vite, anteq; iudica
re possent, inciderint, Et in posterum caueri
potest, ne quid tale accidat.

COCHLAEVS.

Siq̄n dispensauit Ro. Pontifex super votis
Monasti.

Favores castitatis

Monasticis ex summis & maxie virginib⁹ cau-
sis, que totū regnum aut puinciā aliquam con-
cernebant, idq; rarissimē & maxima cum diffi-
cultate factū est. Non recte igit̄ dicis tu Phi-
lippe, Sepæ, Nec recte in consequentiā trahis,
contra leges & canones, quod rarissime ac dif-
ficillime factū est, Neq; etiam recte vocas p̄sen-
tia cōnubia monachorū & monialiū, que Sācti
Doctores, Ambrosi⁹ Hieronym⁹ Augustin⁹
& id gen⁹ alij uocant incesta sacrilegia. De q^o
bus & Ap^lus p̄nuntiat, q̄ habeant damnatoz
suam, quia primā fidem irritam fecerūt. Et tu
ipse insinuas, in posterū posse caueri, nequid
tale accidat. Id nō faceres, credo nisi putares ip-
se, illicita esse eiusmodi contubernia verius q̄
cōnubia. Quid ergo, si qua filia nuberet patri
aut fratri suo, Nūquid ibi dicetis, Quod Deus
cōiunxit, hō non separet? Nunquid obijcietis
illud, Prohibētium nubere? Non puto Et tñ
in Euāgelio & Paulo nusq; legitur tā sceleratū
cōnubiū expressis verbis p̄hibitū esse. Frustra
igit̄ de monachorū & monialiū connubijstalia
nobis obijciunt vestri. Id n, grauius videtur
pctm, vbi incestum est sacrilegiū. At si dicas,
In Leuitico p̄hiberi filie incestum, quid tū? p̄hi-
bent̄ & alia ibi multa de cibis, vestib⁹ & rit-
B tibus

ltos
ores
Ae
ina
ant.
m
ros,
tra
etis
pis,
sua

bio
esse
n sit
che
ado
ica
meri

otis
sti,

De ...
tibus, De quibus ipsimet dicitis, Moses in lege
nova non obligat. Et ecclesia quedā prohibet
q̄ ibi admittūtur p̄sertim ī gradibus affinitatis
& cōsanguinitatis monachis aut̄ & monialib⁹
nusq̄ & nūq̄ licitū fuit nubere. Non sunt igit̄
iusta eorū cōnubia, nec licite sūt cōsuta, rectius
itaq̄ disuuntur, que male cōsuta, pessime
coierunt.

PHILIPPVS.

Si videt̄ difficile, tā multa p̄mittere, Cogitet
R. D. V. p̄ sua sapientia, sepe extitisse aliquos
temerarios motus in reb⁹ pub. quos duxerint
sapiētes viri magis equitate superiorum sanan-
dos esse q̄ irritādos, acerbe et summo iure agē-
do, Et p̄serti decet hęc Clemētia sedē Aplicā,
infirimos recipere, Et scriptū est, Misericordia
vincat iudicium. Si Monasteria fuissent hac-
ten⁹ gubernata iuxta canones, non extitissent
inde hi tumult⁹. Antea oportuit cōseruare ri-
gorē Canonum & disciplinā, nunc serū est re-
medium, facilius sanari hęc mala possunt disti-
mulando, q̄ acerbe Canonum rigorem ex-
asperando.

cochlaeus

COCHLAEVS.

... de ...

Non immerito videtur difficile, tam multa,
que tu ipse illicita putas, permittere, ijs p̄sertim,
qui hec mala sua, vt ipsemet vocas, nolunt vel
agnoscere vel de ijs p̄nitere aut veniã petere
qui pctã sua defendunt, qui Papam execrãtur
qui Canones conculcant, immo cõburunt, qui
non ex humana fragilitate, sed ex p̄posito &
certa malicia p̄uaricantur, Qui neq; Deo neq;
hõib⁹ fidem datam seruãt, & superioribus suis
pertinaciter adhuc hodie resistunt et maledicunt
& in profundo malorũ cõtemnunt. Qua igitur
fronte p̄ talibus, queso, intercedis Philippe, &
intercedendo pctã eorum defendis, aut saltem
in ea consentis? An nescis scriptũ esse, Nõ solũ
qui talia faciunt, sed & qui facientibus consen-
ciunt digni sunt morte? Ostende mihi queso,
ex om̄ibus om̄ium gentiũ Oratoribus vnum
qui vnq; tales reos defendit, qui p̄ talib⁹ inter-
cessit, qui Iudicis clementiã implorauit. Nouũ
p̄fecto hic Oratorem agis, Quippe qui tales
reos producis & pro eis intercedis, qui de pctis
suis non p̄nitent sed gloriantur, qui iudicem
non dep̄cantur sed impugnant, & velut Anti-
christũ execrant, qui poplum i seditiões p̄sepe
concitãt

cōcitarunt & adhuc cōcitare non desinūt Noli
igitur, bone Philippe, q̄ a culpa sceleratissimoꝝ
rum Apostatarū, in factō & vita longe abes,
tuam polluere vel consciētiā vel famā, p̄ talia
bus intercedendo, quia intercedendo flagitijs
eorum consentire videris.

Si quos habes ex illo hyrcorū grege, qui nō
ex p̄posito & destinata mentis malicia, sed ex
infirmitate carnis preuaricati sunt, qui pœnitēt
qui culpam agnoscūt & dep̄cātur & deinceps
desistere volunt, qui iudicis misericordiā obtes
tantur, qui supplicat, q̄ sordida veste p̄hēfant
qui ad pedes iudicis prouoluti, lachrymis et sin
gultibus crebris veniam petunt, qui prolibus
ita procreatis misereri iudicem orant, qui male
deceptis puellis, quas coniugū vice habēt, par
cere pl̄ q̄ sibi desyderāt, qui deniq; errores su
os circa fidē cōfitēt, dānāt et abiurāt, sibiq; ig
nosci a iudice petūt et de admissis pœnitēt, Ibi et
ego, Philippe, lachrymas meas p̄cesq; v̄ris cō
iūgā et vobiscū supplex orabo, vt a iudice mise
ricordia talibus reis impertiatur, Ceterū si p̄ ijs
rogas apostatis, qui glorianē in malicia, & ex
ultant adhuc in rebus pessimis, immo qui iudi
ci &

ai & vniuersę Ecclesię insultant qui eo meli-
ores videri volunt, quo plures moniales ab-
duxerunt & stuprauerunt, qui non liberorũ, sed
voluptatis causa vxores querunt, vnã post al-
terã, qui vnã hic, aliã alibi male deceptã de-
serunt, & tertiam aut quartã sup inducunt, vt
videãtur eodẽ tẽpore tres aut quatuor habere
vxores viuas atq; supstitas in diuersis locis, qui
deniq; in cunctis Lutheri erroribus pertinaciter
asserẽdis perdurãt, quod pfecto faciunt ferme
oēs, qui mihi fama noti sunt. Hic ego neq; p-
ces neq; lachrymas meas tuis coniũgã, sed frõ-
tem poti⁹ obdurabo, & rogabo iudicẽ, ne cle-
mẽtiam suam vane profundat in eos qui non
poenitent nec misericordiã petunt, sed in malo
obstinati, perpetuo male agere cupiunt. Te ip-
sum certe tã iniquũ iudicem fore non puto, vt
equũ esse censere velis, nisi talibus venia detur
patrię bellũ inferendũ esse, & propter eos totã
oportere turbari Ecclesiam, Germaniamq; in
manus Turcarũ tradi.

DE MISSA. PHILIPPVS.

De missa retinemus publicas Ceremonias,
tantũ numerus nõ est par. Si cetera impetrari
poterunt

De Missa

poterūt, non diffido quā etiam cōtrouersie de
Missa componi possint. Certe prodest Ecclesie
vt hec ceremonia religiose fiat, & fit apud nos
religiosissime, semper enī aliqui antea confessi
& absoluti, sumūt ibi corpus domini.

COCHLAEVS.

Nosti Philippe, q̄ horreda i Missam scripserit
in plerisq; libris & sermōib⁹ Luther⁹ vester, &
quāto sit missa contemptui, apud oēs qui sequi
ūtur illū, & q̄ varie a uestris p̄scripte sint mis-
sandi (vt loquimini) formulę, q̄ confuse agāt
a vris oēs missarū Ceremōie cōtra pristinū cō-
suetūq; ritū, nūc latie, nūc teuthonice, q̄ p̄ter-
ue a vestris omittatur illud quod nos patresq;
nostri oim sacratissimū in missa habem⁹, nem-
pe Sacer Canon, quē ironice sacerrimū, hoc est
execrabilissimū, & summā Idololatriā abomi-
natiōzq; vocat ipse Lutherus. Nec ignorare te
puto, plurimos e plebe persepe apud vestros
cōicasse sine confessione p̄uia, immo plerosq;
laicos missam presbyterorū loco celebrasse, &
quosdā e foro ad sacramentū accurrisse, velut
sues ad harā. Hęc vulgo nota sunt oibus. Ergo
si fecte non agis, p̄stare te oportet, vt ista oblite-
rentur

De cibis

rentur, & ritus antiqui a vestris recipiantur.

DE CIBIS. PHILIPPVS.

De cibis & similibus rebus leues sunt controversae cum contigerint rursus Episcopis obedientia et Iurisdictio Ecclesiastica, plurima alia quae constitui poterunt, Nec grauantur nostri, parere Episcopis, modo recipiant eos, Haecenus misere excruciatum sunt sacerdotes propter ductas uxores et similia, Nunclibenter parebunt, sublato illo periculo.

COCHLAEVS.

Bene promittis Philippe, & prestabis forte promissa, quantum ad te attinet. Quantos autem ex vestris esse putas, qui talia non prestant, neque prestare intendant? Nosti sane, qualia nuper in nouissimo ad Episcopos libello suo scripserit Lutherus, audisti & hic per saepe, qualia pro contionibus dixerint plerique vestrum, Nec te latet, quae male adhuc sentiant & loquantur de Papa & Episcopis plurimi, ne dicam omnes, qui Lutherum sequuntur. Neque item ignoras, quantum ex esu carnum in Quadragesima.

dragesima & sextis ferijs populo datum sit.
Difficillimū igitur tibi fore arbitror, hęc pro-
missa tueri, prestare aut reddere. Et vereor
ne sero dicturus sis illud Sapientis, Spon-
di pro amicis meis, defixi apud extraneum ma-
num meam, illaqueatus sum &c.

PHILIPPVS.

R. D. V. sine magno negotio poterit con-
stituire concordiam, & pacem, his tā paucis
rebus vel dissimulatis vel relaxatis. Christus
pacificos ait beatos esse, & vocat filios dei, hūc
titulum, hanc laudem vere dignam ista vestra
& autoritate & virtute, consequi in hac cau-
sa facillime potest R. D. V. Ideo oro eam
propter deum, vt in his rebus aliquid de sum-
mo iure remittat, & mitiget canones, qui &
ipsi sepe fatentur, se temporibus cedere, Pro-
fecto maior confusio Ecclesie metienda est,
si res vi tantum ageat tam multis apud nos sa-
cerdotibus & alijs bonis viris interfectis, qui
fideliter docent religionem Christianam, &
hactenus plerasq; hereses represserunt.

COCHLEVS.

preca.

ibid

Precaur & nos, Philippe, atque suppliciter petimus, vt Cæsarea maiestas simul cum legato Pontificio cunctisq; sacri Ro. imperij Principibus & Proceribus ac Statibus hinc nõ discedant, anteq; pacem veram solidamq; in Ecclesia cõstituant, fictam vero & ex metu ad tempus simulatam pacem neq; petimus neq; offerimus, quia fieret (quod metuo) no- uissimus error peior prioribus. Si igitur ex ani- mo & vere pacem desideratis, equas, obsecro pacis conditiones, quas sacratiss. Cæsa. M. tas & legatus simul cum imperij Electoribus & Principibus, vtrisq; nobis præscribent, nobiscum acceptate, Et media, p̄ que solida & diu- turna pax fieri & conseruari queat, non ex- cludite, Impedimenta vero pacis e medio tolli- finite. In definitiuam huiusmodi arbitrorum sententiam compromittite nobiscum. Non credite plus vobis ipsis quam superioribus ves- tris ac nostris, Ne contra sapientis consilium vestræ inuitamini prudentiæ, & soli sapere vide- amini. Hęc inquam facite & præstate nobiscum, vt semel cesset omnis de fide & religio- ne inter nos cõtentio, fessi iam sumus ex vtra- q; parte, & omnis populus certam petit sen- tentiam

sentiam, **E**ia igitur Philippe, age cum tuis ef-
ficaciter, vt veram non fictam pacem habeas
omnium Amen Amen.

Hec Auguste quidem scrip-
ta, sed Lipsie excusa sunt,
p Valent. Schuman.

Die 4. Maij.

Anno dñi 1531

no & vere pacem desideratis, equas, obiecto
pactis conditiones, quas iactatis. Cetera, M. r. s.
& legatus imperii, hic fortiter &
principibus, vobis nobis presentibus, nobis
cum acceptatis, hic media, hic solida & diu-
tina pax fiet & conseruetur, non ex
iudice, impedimentum vero pacis, medio tolli
sunt. In demeritum huiusmodi arbitrorum
sanciantur, componantur, nobiscum, Non
credite plus vobis ipsis quam imperatoribus vobis
his actibus, Ne contra sapientis consilium
vobis inuicem prudentes & solis vobis vide-
antur. Hec inquam factis & prestare nobis
cum, vt semel cesset omnis de hoc & religio-
ne inter nos contentio, tollantur omnes ex vtra-
que parte, & omnis populus certam pacem
sentiant.

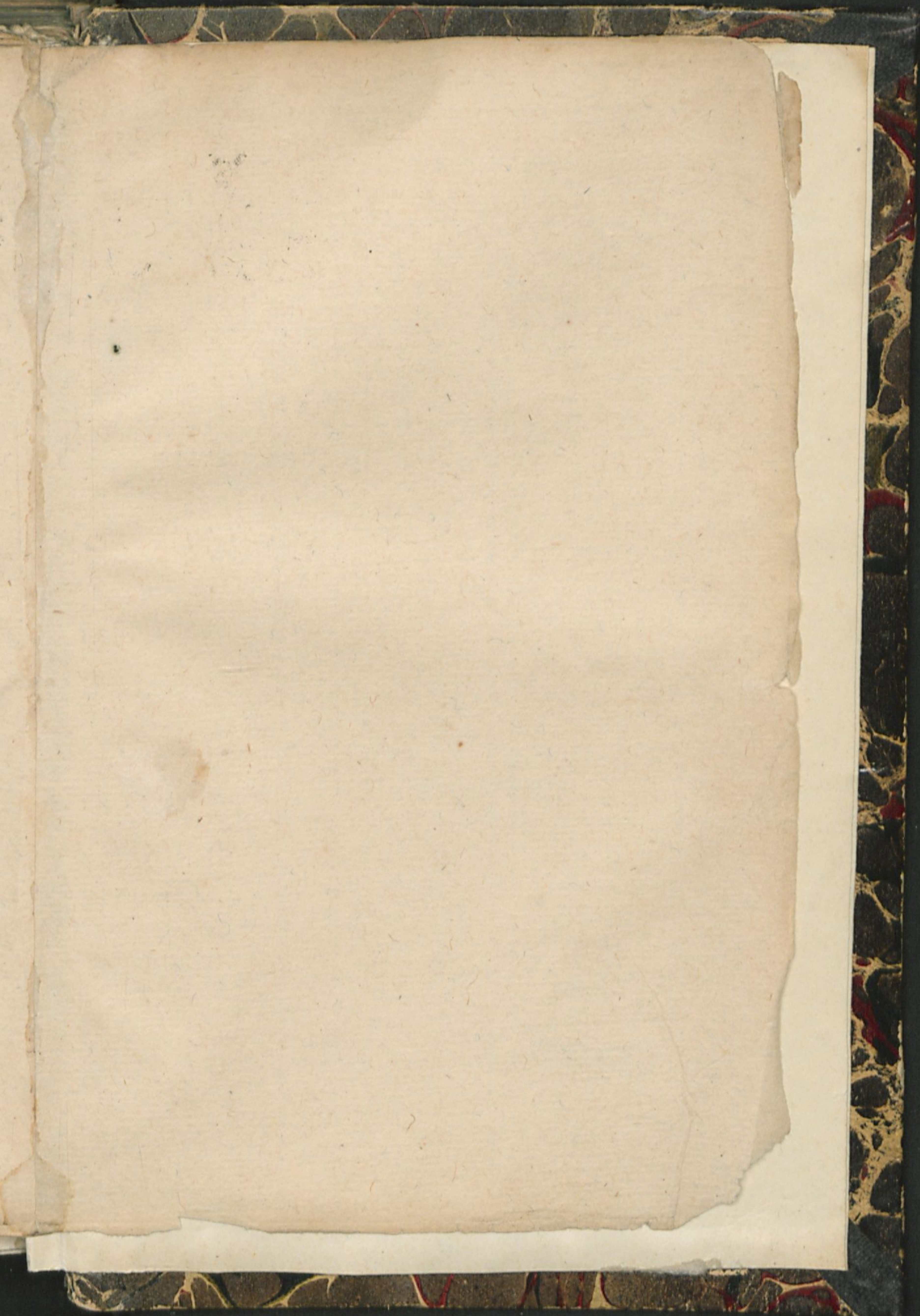

Ung. TB 90

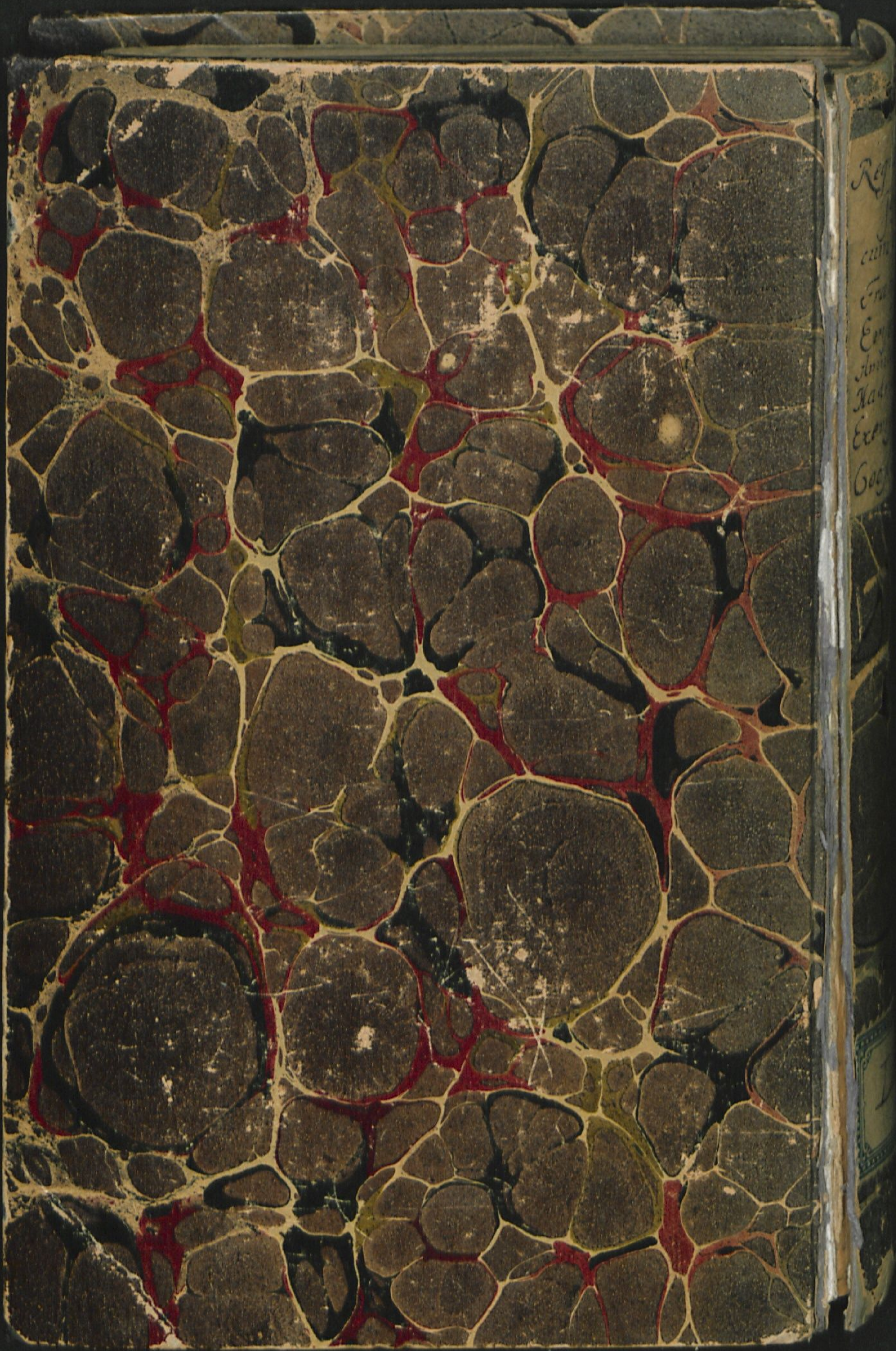
ULB Halle 3
003 078 345

86

VD 7700

Reg
cum
E
E
An
N
E
G

REVERENDO IN CHRISTO

Patri ac Dño. D. Petro, Dei gratia
Abbati Portensi, prudentia, vi-
gilantia pietate meritisque cō-
spicuo. S. D.

REVERENDE PATER AC DOMINE PER *Quam*
gratiose, nouos hisce diebus libellos Teutonicos edi-
dit Martinus Lutherus, quibus impudentissime furie
debachatur atque calumniatur publice, non solum in Papam
Cardinales, Episcopos oēmque Clerum, verum etiā in Caesaris
nostri oīmque Principū et statuū sacri Roma. Imperij Edictū
publicum et in Acta Comitiōrū Augustensium, Noīatim
Vero traducit Insignes eruditione, prudētia, longaque pluri-
marū et maximarum rerum experientia viros, Duos Car-
dinales, Campegiū et Salcsburgensem, Sedis Apostolicæ
Legatos, hunc natū, illū de latere, Idque facit ex verbis, que
suggessit ei M. Phil. Melanchthon, iam uti non ignoro,
Philippū illū priuatū cursitasse Augustæ ad multos, ac dul-
cia dedisse verba, quibus rhetorice cōmendabat sectæ suæ
doctrinas, Ita minime credo, Cardinales illos dixisse ea ver-
ba, que ex ore Philippi sui iactitat Lutherus, Nēpe Campe-
gium dixisse, Possē quidē admitti eorum dogmata, sed prop-
ter exēplū, ne ab alijs quoque Natiōibus adprobētur, admitti
non debere. Salcsburgensem vero. Placere quē sibi eiusmodi
doctrinas, sed displicere locū, quia indignū sit, ex angulo et
antro Vuittenbergæ prodire ac mūdo prescribi talia dog-
mata

a ij